

SEEMNEKARTULI SERTIFITSEERIMISE JUHEND

1. Sissejuhatus

Vastavalt taimede paljundamise ja sordikaitse seadusele on kartul taimeliik, mille paljundusmaterjal kuulub sertifitseerimisele. Sertifitseeritud seemnekartul:

- peab olema liigi- ja sordiehtne ning liigi- ja sordipuhas;
- vastama seemnekartuli klassile kehtestatud nõuetele.

Sertifitseerimisele kuuluvad kartulisordid, mis on võetud sordilehte või Euroopa Liidu põllukultuuride ühtsesse sordilehte.

Seemnekartuli sertifitseerimist korraldab sordi omaniku, esindaja või säilitaja taotluse alusel Põllumajandus- ja Toiduameti (edaspidi PTA) taimetervise ja paljundusmaterjali osakond.

Turustada võib üksnes sertifitseeritud seemnekartulit, mis on nõuetekohaselt pakendatud ja märgistatu

2. Seemnekartuli sertifitseerimine

Seemnekartuli nõuetekohasuse kontrollimiseks võtab PTA ametnik seemnekartuli kasvatamiseks kavandatavalt põllult mullaproovid, teeb põldtunnustamise, korraldab mugulaproovide analüüsimise bakter- ja viirushaiguste määramiseks ning hindab seemnekartulipartii kvaliteeti.

Seemnekartuli tarnija on kohustatud võimaldama mugulaproovi võtmiseks juurdepääsu kõigile konteineritele ja pakenditele. Mugulaproov viirus- ja bakterhaiguste määramiseks võetakse kohe pärast saagi koristust sorteerimata seemnekartuli partiist. Seemnekartuli partiid peab olema võimalik tuvastada selle juures oleva dokumendi alusel, millele on kantud seemnekartuli sordi nimi, klass, põldtunnustamise kontrolli protokoll number ja partii suurus.

2.1. Seemnekartulipõllu planeerimine ja mullaproovide võtmine

Seemnekartuli tootmiseks põllu valikul tuleb arvestada viljavaheldusega. Kartuli kasvatamisest seemnekartulipõllul peab olema möödunud supereliit- ning eliitseemnekartuli tootmise korral vähemalt kolm aastat ja sertifitseeritud seemnekartuli puhul vähemalt kaks aastat.

Seemnekartuli tootmise korral on väikseim vahemaa seemnekartulipõllu ja naabruses asuva kartuli tootmise põllu vahel:

- 1) supereliitseemnekartuli tootmise korral 50 meetrit;
- 2) eliitseemnekartuli tootmise korral 25 meetrit;
- 3) sertifitseeritud seemnekartuli tootmise korral 10 meetrit;

Seemnekartuli põld peab olema vaba kartuli-kiduussist. Enne seemnekartuli mahapanekut tuleb Teil esitada taotlus mullaproovide võtmiseks kliendiportaali kaudu.

Seemnekartuli tootmiseks kasutatav põld peab olema vaba kartuli-kiduussist. Kui põllult avastatakse elujõulised kartuli-kiduussi tsüstid, on sellel põllul seemnekartuli tootmine keelatud.

Kartuli-kiduussi avastamisel kohustatakse Teid PTA ametniku ettekirjutusega rakendama tõrjeabinõud.

2.2 Seemnekartuli põldtunnustamine

Kliendiportaalis Teil on vaja sisestada andmed põldude kohta ja esitada kinnitamiseks sordi esindajale. Sordi esindaja kinnitab andmed ja esitab PTA-le. **NB! sordiesindaja peab esitama andmed põldude kohta 1. juuniks.**

Enne põldtunnustamist tuleb põllult eemaldada kõik mitte-sordiehtsad ja teiste sortide kartulitaimed, kartuli varrepõletikuga ja viirustunnustega taimed (koos mugulatega) ning teavitada PTA ametnikku (põldtunnustajat) kartuli õitsemise algusest.

Seemnekartuli põldtunnustamine toimub kartuli õitsemise ajal, supereliit seemnekartuli kategooria seemnekartuli puhul lisaks teist korda 10-15 päeva pärast esimest põldtunnustamist.

Põldtunnustaja võrdleb põlluraamatu kandeid ja Teie poolt esitatud andmeid eelviljade kohta.

Põldtunnustaja hindab sordiehtsust, -puhtust ja taimekahjustajate (viirused, varrepõletik, kartuli-lehemädanik) esinemist ning taimiku kehtestatud nõuetele vastavust.

Seemnekartulipõllul ei tohi esineda eelkultuurist pärit taimi, samuti umbrohutaimi või teiste liikide taimi määral, mis võib mõjutada kasvava seemnekartuli taimiku liigiehtsust ja -puhtust ning sordiehtsust ja -puhtust või määral, mis takistab põldtunnustamist.

2.3 Mugulaproovide võtmine

Teavitage PTA ametniku telefoni teel või e-kirjaga, kui tunnustatud seemnekartulipõllult koristatud saak on hoiustatud. PTA ametnik peab võtma mugulaproovid bakterhaiguste ja viiruste esinemise kontrolliks.

Seemnekartulil ei tohi esineda kartuli pruun-baktermädanikku ja kartuli-ringmädanikku põhjustavaid baktereid. Kui mugulaproovis avastatakse nimetatud bakterhaigusi põhjustavad bakterid, peatatakse ametniku ettekirjutusega tootmisüksuses seemnekartuli tootmine.

Ohtliku taimekahjustaja avastamisel kohustatakse Teid PTA ametniku ettekirjutusega rakendama tõrjeabinõud.

Seemnekartuli partiis ei tohi esineda lubatust rohkem kartuliviirustesse nakatunud mugulaid. Pärast viirustesti tulemusi võib PTA alandada põldtunnustamisel määratud seemnekartuli klassi, kui avastatud viiruste protsent ületab antud klassile kehtestatud piirmäära. Seemnekartuli partiid, milles viirusnakkus ületab 10%, ei sertifitseerita

2.4 Seemnekartuli kvaliteedikontroll

Enne seemnekartuli partii turustamist tuleb Teil esitada kliendiportaali kaudu taotlus seemnekartuli kvaliteedi kontrolliks ja tasuda riigilõiv.

Kontrolli läbiviimiseks on Teil kohustus võimaldada ametnikule juurdepääsu kõigile mahutitele ja pakenditele.

Ametnik võtab sertifitseeritavast sorteeritud ja müügiks ettevalmistatud seemnekartuli partiist mugulaproovi ja teeb kohapeal mugulaanalüüsi antud seemnekartuli partii kvaliteedi hindamiseks. PTA ametnik teeb otsuse seemnekartuli partii sertifitseerimise või sertifitseerimata jätmise kohta

Kui seemnekartulipartii ei vasta kehtestatud nõuetele, on Teil (v.a. ohtliku taimekahjustaja kahtluse korral) õigus partii sorteerida, ümber pakendada ja esitada uuesti PTA ametnikule partii kvaliteedi kontrolliks.

3. Seemnekartulitunnistuse ja etikettide väljastamine

Sertifitseeritud seemnekartulile väljastab etiketid PTA taimetervise ja paljundusmaterjali osakond.

Sertifitseeritud seemnekartuli etiketil kajastatakse ka taimepassil nõutud andmed.

Seemnekartuli partiile väljastatakse etiketi, kui:

- kasvuajal on seemnekartuli põld tunnustatud ja tunnistatud vastavaks kehtestatud nõuetele;
- laboratoorse analüüsi tulemuste alusel on tuvastatud, et:
 - seemnekartuli põllul ei esinenud eluvõimelisi kartuli-kiduussi tsüste;
 - viirushaigustesse nakatumine ei ületa kehtestatud piirmäära;
 - seemnekartuli partiis ei esine kartuli-ringmädanikku ja pruun-baktermädanikku tekitavaid baktereid.
- turustamiseks ettevalmistatud seemnekartuli partii on kontrollitud ja tunnistatud vastavaks kehtestatud nõuetele.

Etikettide saamiseks tuleb Teil esitada PTA taimetervise ja paljundusmaterjali osakonnale taotlus.

Taotluse palume esitada läbi kliendiportaali.

PTA ametnik väljastab taimepassid vastavalt Teie taotlusele kolme tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates.

Nõuetekohane etikett kinnitatakse PTA ametniku järelevalve all seemnekartuli müügipakendi välisküljele.

Seemnekartuli müügipakendi sulgemiskoht peab olema pitseeritud PTA plommiga või pakendi sulgemiskohal läbiõmmeldud etiketiga. Kasutada võib ka isekleepuvat etiketti. Pakend peab olema suletud selliselt, et seda ei oleks võimalik avada ilma plommi või taimepassi rikkumata.

4 Seemnekartuli tootja enesekontrollisüsteem

Kui Teie olete seemnekartuli tootmisega tegelev tootja, siis Teil tuleb määrata kindlaks tootmise kriitilised punktid ja nendes rakendatavad meetmed, dokumenteerida need ja tagada meetmete rakendamise (enesekontrollisüsteem).

Teil tuleb määrata enesekontrollisüsteemi rakendamise ja täitmise eest vastutava isiku.

Enesekontrollisüsteemi raames Teil tuleb koostada enesekontrolliplaani, milles kirjeldate tulenevalt tootmismeetodist tootmise kriitilisi punkte ja nendes rakendatavaid meetmeid.

Kriitilised punktid on:

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET
Taimetervise ja paljundusmaterjali osakond

- 1) seemnekartuli toomine ettevõttesse ja tema kvaliteedi, sealhulgas taimetervisliku seisundi hindamine;
- 2) seemnekartuli kasvatamine, arvestades kasutatavat tehnoloogiat;
- 3) seemnekartuli koristamine;
- 4) visuaalsel vaatlusel seemnekartuli kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks meetmete rakendamine;
- 5) seemnekartuli pakendamine, ladustamine ja vedu.

Enesekontrolliplaanis peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- 1) ettevõtja nimi ja kontaktandmed;
- 2) enesekontrollisüsteemi rakendamise ja täitmise eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;
- 3) taimetervise registri registrikande number;
- 4) andmed seemnekartuli, sealhulgas selle ettevõttesse toomise aja ja päritolu kohta;
- 5) andmed toodetava seemnekartuli kohta sortide, kategooriate ja partiide kaupa;
- 6) andmed ladustatud ja turustatud seemnekartuli kohta partiide kaupa;
- 7) andmed tehtud vaatluste, sealhulgas proovide võtmiste ja nende tulemuste kohta;
- 8) ettevõttesse seemnekartuliga taimekahjustaja sissetoomise vältimiseks ja leviku takistamiseks rakendatud meetmete ja tõrjeabinõude kirjeldus ning nende rakendamise tulemused;
- 9) seemnekartuli kvaliteeti vähendavast taimekahjustajast vabanemiseks rakendatud meetmete kirjeldus ja nende rakendamise tulemused või andmed ohtlikust taimekahjustajast kahjustatud seemnekartuli või nende taimede hävitamise ja nende koguse kohta ning hävitamisviisi kirjeldus.

Teil tuleb säilitada enesekontrolliplaani ja selle alusel dokumenteeritud andmeid 5 aastat.

5. Riigilõivu tasumine Rahandusministeeriumile

Enne seemnekartuli kvaliteedi kontrolli taotluse esitamist tuleb tasuda riigilõiv. Riigilõivu suurus on 55 eurot kuni viie mugulaproovi eest samas ettevõttes sama proovivõtmise ja analüüsimise korra ajal ning lisaks 10 eurot iga järgmise mugulaproovi eest samas ettevõttes sama proovivõtmise ja analüüsimise korra ajal.

Tasumist tõendavale dokumendile märkida:

- toimingu nimetus, mille eest riigilõivu tasutakse (seemnekartuli kvaliteedi kontroll);
- isiku nimi, kelle eest riigilõiv tasutakse

Saaja: **Rahandusministeerium**

SEB Pank AS - EE 89 1010 2200 3479 6011

Swedbank AS - EE 93 2200 2210 2377 8606

Luminor Bank AS - EE 701 7000 1700 1577 198

LHV Pank AS - EE 777 7007 7100 3813 400

Viitenumber: **2900082951**

6. Riigilõivu tagastamine

Riigilõivu tasunud isikul, kes mingil põhjusel loobub taotlusest või on tasunud riigilõivu ettenähtust suuremas summas, on õigus esitada taotlus riigilõivu tagastamiseks.

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET
Taimetervise ja paljundusmaterjali osakond

Riigilõivu tagastamiseks tuleb kahe aasta jooksul pärast riigilõivu tasumise päevale järgneva aasta 1. jaanuarist arvates esitada Põllumajandusametile taotlus koos riigilõivu tasumist tõendava dokumendiga, millele märgitakse:

- füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood või juriidilise isiku nimi ja
- registrikood;
- panga nimi ja riigilõivu maksja kontonumber, millelt makse sooritati;
- makse sooritamise kuupäev;
- riigilõivu võtnud asutuse nimi;
- riigilõivu laekumise koht (panga nimetus, kontonumber, viitenumber);
- toimingu nimetus, mille eest soovitakse riigilõivu tagastamist, riigilõivu summa ja tagastamise alus;
- riigilõivu tagastamise koht (panga nimetus, kontonumber, konto omaniku nimi ja isikukood või registrikood).

PTA kontrollib riigilõivu tagastamise taotluses esitatud andmete õigsust ja taotluse nõuetekohasust ning teeb otsuse riigilõivu tagastamise kohta 10 kalendripäeva jooksul taotluse saamisest arvates. Riigilõivu ei tagastata, kui riigilõivu tasunud isikut või isikut, kelle eest riigilõiv on tasutud, ei ole võimalik tuvastada. Riigilõivu tagastamisest keeldumine vormistatakse otsusena.

Lisainfo:

kodulehekülg www.pta.agri.ee

Ljudmila Kerge, nõunik tel. 5074631

Taimetervise ja paljundusmaterjali osakond

ljudmila.kerge@pta.agri.ee

taimetervis@pta.agri.ee